

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XV. Adulterium, ejusque gravitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tum. Est enim hoc contra naturam, natumque causare pollutionem tam in viro, quam in femina. Nec certè copulæ consummatio, magis quam inchoatio, morbi periculum causare potest marito, sed ad summum uxori, ex prolis generatione. Igitur copulam inceptam ante seminationem abrumpere ad averendum morbi periculum, est abrumpere ne proles generetur. At istud est factum Onan. Dianæ proinde in supradiçta resolutione non benè anteivit Sanchez l. 19. de matrim. disp. 7. qui & adhuc improbandus est, in eo quod docuit, ob paupertatem, aut numerosam prolem, vel ad sedandam concupiscentiam, licitum esse copulam inchoare, & ante seminationem mutuo consensu abrumpere, si absit periculum pollutionis. Sed, ut benè Layman l. 3. sect. 4. n. 19. periculum istud moraliter loquendo nunquam abest ab utroque. Opiniones proinde illæ non sunt practicè tutæ.

125 7°. sine dubio valdè execrabilis est concubitus cum uxore, si fiat contra naturam. Quia, ut rectè Augustinus ubi supra c. 11. *cùm ille matrimonialis usus, quando prolabitur ultra pacta nuptialia, id est ultra propagandi necessitatem, venialis sit in uxore, in meretrice damnabilis; iste qui est contra naturam execrabiliter sit in meretrice, sed execrabilis in uxore.* Quia per nefandam turpitudinem illam, præter malitiam peccati contra naturam, à conjugibus violatur sanctitas Sacramenti matrimonii.

126 Nec per peccatum dumtaxat consummatum contra naturam violatur ab ipsis sanctitas istius Sacramenti, sed & per tactus valdè turpes quos subinde committunt, dum scilicet inter membrum tangens & tactum est fœda nimis & absurda proportio, prout est in casibus num. 49. non sine pudore magno commemoratis.

127 Ex his patet, Concionatores monere debere populum, non omnia conjugibus esse permilla, sed ab ipsis sæpè turpissima gravissimaque peccata committi; nec ab ipsis immeritò commemorari terrificam historiam de matre, quæ in forma porci flammæ ejaculantis apparuit post mortem filix suæ, lamentans, se ideò flammis æternis addictam, quòd cum ejus patre, marito suo, indignas turpitudines exercuisset in thalamo conjugali.

128 Sed & fideles omnes à Concionatoribus admonendi sunt, quòd propter infamè carnis vitium æternum pereat maxima pars hominum, Deo adeò displicens, ut propter illud (exceptis octo animabus) diluvio perierit universum genus humanum. Rationem quippe diluvii istam refert divina Scriptura, quòd *omnis caro corruperat viam suam*, quòdque propterea Deus, *tactus dolore cordis invincens, delebo* (inquit) *hominem quem creavi à facie terræ*, verbis istis more humano exprimens displicentiam vehementissimam ac prorsus extraordinariam de tanta carnis corruptione. Quam & gravissimè punivit in Ophni & Phi-

Tom. 11.

neus, in Onan, in Sodomitis, &c.

Nec defunt historiæ terribiles de iis quæ acciderunt post Christi adventum. Narrat enim D. Gregorius l. 4. Dialog. c. 38. de Christo quodam, qui suo tempore vixit, cùmque isti vitio addictus fuisset, *ad extremum veniens, eadem hora, quæ de corpore erat exiturus, aperti oculis vidit tetros & nigerrimos spiritus coram assidere, & vehementer immingere, ut ad inferni claustra eum raperent: quos videns, caput tremere, pallefcere, sudare, & magnis vocibus inducias petere, filiumque suum, nomine Maximum (quem ipse jam Monachum Monachum vidi,) nimis & turbatis clamoribus vocare, dicens: Maxime curre, nunquam tibi aliquid mali feci, in fide tua me suscipe.... Cùmque constrictus nimis relaxari se jam posse desperaret, cepit magnis vocibus clamare, inducias usque manè, inducias usque manè; sed cùm hac clamaret, in ipsis vocibus de habitaculo sua carnis evulsus est.*

Aliud terribile exemplum refert Cantipratanus, testificans se præterite accidisse: Dum scholas (inquit) adhuc adolescens frequentarem, pro socio charissimo habui alium, qui moribus erat optimis, & illis virtutibus ornatus, quæ possent in adolescente desiderari. Verùm infelicissimè pro ipso contigit, ut in consortium pravum incideret, quo, prout solet, factum est, ut totus mutatus evaserit similis illis, quibuscum conversabatur, ita ut loco puritatis cor ejus immundus amor possederit. Continuavit per aliquod tempus in istis pudendis peccatis, sine pudore, & tandem terribili hoc modo punitus fuit à Deo, in exemplum aliorum. Profundè dormiebat, & ecce timore magno perterritum se sentiens, evigilavit, & evigilans cepit modo horribili vociferari, ita ut tota familia à somno excitaretur, & ad eum curreret. Interrogatus ubi doleret, non nisi clamoribus respondebat. Advocatur Confessarius, qui etiam cum lachrymis hortatur ut de peccatis doleat, & ad Deum torus convertatur. Sed frustra instat Confessarius, & abundantia lachrymarum provocat eum ut respondeat, ac de peccatis doleat. Cui tandem vultu mirum in modum turbato, ac lachrymabili tono, his verbis respondit: *Va va illi qui me seduxit, frustrà ad Dei misericordiam implorandam recurram; infernum video apertum, ut me deglutiat.* Quibus pronuntiatis, clamores auxit, & desperans expiravit.

CAPUT XV.

Adulterium, ejusque gravitas.

Adulterium est legitimi thori violatio, sive Accessus ad alienum thorum. Ita S. Thomas q. 154. a. 8. Tribus modis committitur. 1°. per accessum soluti ad conjugatam. 2°. per accessum conjugatæ ad solutum. 3°. per accessum conjugati ad conjugatam, non suam. In tertio hoc casu duplex violatur thorus, duplex proinde committitur adulterium, duplex

b b

que injuria in confessione exprimenda, una in proprium vel propriam conjugem, altera in conjugem alterius. Errant proinde Sa & Ferrantinus aientes, tunc satis esse si dicatur, *commisit adulterium*; sed addere oportet, *conjugatus cum conjugata*. Ita Doctores communiter.

132 Adulterium est peccatum longè gravius fornicatione: adulter enim, inquit S. Thomas loco citato, *dupliciter contra castitatem, & humanae generationis bonum delinquit. Primo quidem, in quantum accedit ad mulierem, non sibi matrimonio copulatam; quod requiritur ad bonum prolis propriae educandae. Alio modo, quia accedit ad mulierem, alteri per matrimonium copulatam, & sic impedit bonum prolis alienae, facitque injuriam ei, cujus thorum & jus matrimoniale violat.*

133 Nec cessat injuria, nec proinde adulterium, ex hoc quòd aliter conjux consentiat. Quia validè consentire non potest, nec juri suo cedere. Aliàs vir & uxor sibi invicem validè remittere possent jus thorum, quod in mutua habent corpora, sicque matrimonium suum, licèt consummatum, dissolvere. Quod est contra Evangelium: *Quod Deus conjunxit, homo non separet.* Unde ab Innocentio XI. meritò damnata est ista propositio: *Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium, atque adeò sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.* Eam diù antè improbaverat Augustinus l. 1. de serm. Dom. in monte c. 17. *Non enim (inquit) in tantum valet, quod dicit Apostolus, Mulier non habet potestatem corporis sui, &c., ut permittente uxore, qua potestatem maritalis corporis habet, possit vir cum altera, qua nec aliena uxor sit, nec à viro disjuncta, concubere: nam alioquin hoc etiam femina, viro permittente, facere posset; quod omnium sensus excludit.*

134 Nec refert quòd Augustinus ibidem addat: *Quamquam nonnulla causa possent existere, ubi & uxor, mariti consensu, pro ipso marito hoc facere debere videatur, v. g. ad salvandam mariti aliàs interficiendi vitam, nullà ad hoc trahente libidine, sicut fecisse narrat mulierem quamdam Antiochenam. Quo facto narrato, subjungit: Nihil hinc in alterutram partem disputo, liceat unicuique estimare quod velit. Non enim de divinis auctoritatibus deprompta historia est. Sed tamen narrato hoc facto, non ita respicit hoc sensus humanus, quod in illa muliere, viro jubente, commissum est; quem admodum antea, cum sine ullo exemplo res ipsa poneretur, horruimus. Clarum est enim quòd ibi Augustinus non dicat, mulierem illam mortaliter non peccasse; sed solum significet, sibi videri, plurimum de adulterii gravitate per illam circumstantiam diminui, faciliùsque peccatum illud à divina misericordia ignosci, nec tantum humano sensui horrorem incutere, quàm extra ejusmodi circumstantiam.*

135 Porro adulterii gravitatem magnam probat 1°. divina auctoritas Genes. 20. Levit. 20. Deuteron. 22. Proverb. 6. Lib. 2. Reg. c. 12.

ubi David propter adulterium cum Bersabee cum posteritate sua gravissimè punitus fuit: *quamobrem non recedet gladius de domo tua usque in aeternum: eò quòd despexeris me, & vuleris uxorem Uria Hebraei.* Ipsimet Romani, adhuc Ethnici, adulteros capite plectebant, ut constat ex lege Julia. Ecclesia verò, quae apud Basilium can. 50. fornicationem solum plectebat poenitentia septem annorum, apud eundem can. 38. adulterium castigabat poenitentia 25. annorum. Imò Concilium Illiberitanum adulteris, qui sapiùs crimen istud commiserant, usum Sacramentorum solum concedebat in fine vitae.

Nec mirum, quadruplicem quippe inordinacionem adulterium continet. Primò inordinacionem omnem, quae reperitur in simplici fornicatione. Secundò violationem fidei & thori conjugalis; violationem (inquam) contractùs maximi momenti, in re maximi etiam momenti: quia *mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir, &c.* Tertio violationem dignitatis Sacramenti, significataeque per illud conjunctionis Christi velut sponfi, cum Ecclesia velut sponsa unica ipsius. Nam *Sacramentum hoc magnum est; ego autem dico, in Christo, & in Ecclesia.* Quarto, violationem, seu perturbationem pacis conjugalis: hanc enim adulterium natum est perturbare, & perturbando impedire bonum prolis ex isto conjugio procreatae, vel procreandae.

De obligatione ad restitutionem ratione adulterii, sicut & fornicationis ac stupri, satis dictum est l. 9. cap. 134. & 135.

An adulterium viri gravius vel minus grave sit 137 quàm adulterium feminae, disputant Doctores, nec desunt rationes pro aggravando adulterio feminae; sed quia in hoc opere Sanctos sequimur, audiamus Augustinum l. 2. de adulterin. conjug. c. 8. dicentem: *Non solum nihil voluit detrabere severitati; sed irascuntur insuper veritati, & loquuntur, atque respondent; sed nos viri sumus. An verò sexus nostri dignitas hanc sustinebit injuriam, ut cum aliis feminis, praeter uxores nostras, si aliquid admittimus, in luendis poenis mulieribus comparemur? Quasi non propterea magis debeant illicitas concupiscentias viriliter frangere, quia viri sunt. Quasi non propterea debeant mulieribus suis ad virtutis hujus exemplum se praebere, quia viri sunt. Quasi non propterea minus debeant à libidine superari, quia viri sunt. Quasi non propterea minus debeant lascivientis carni servire, quia viri sunt. Et tamen indignantur, si audiant adulteros viros pendere similiter adulteris feminis poenas: cum tanto gravius eos puniri oportuerit, quanto magis ad eos pertinet, & virtute vincere, & exemplo regere feminas. Christianis equidem liquor, qui fideliter audiunt: "Caput mulieris vir: Ubi se agnoscunt duces, illas autem comites esse debere. Et ideo cavendum viro illac ire vivendo, quàm vmet ne uxor sequatur imitando.... Logant quid Imperator Antoninus, non mihi Christianus, de hac re constituerit, ubi maritus*

uxorem de adulterii crimine accusare non sinitur, cui moribus suis non præbuit castitatis exemplum, ita ut ambo damnentur, si ambo pariter impudicos confictus ipse convicerit.... Si hæc observanda sunt propter decus terræ civitatis; quantum castiores quarit celestis patria, & societas Angelorum? Quæ cum ita sint, nunquid ideo minor est, ac non potius major & peior virorum impudicitia, quia inest illis superbia & licentiosa jactantia? Verum quidem est quod femina, tum propter obligationem sibi magis intimam, tum propter verecundiam & subjectionem, tum propter inconvenientiam ex partu adulterino, magis incumbat in fœditatem istam non consentire. Sed ut plurimum vir est qui feminam ad istum consensum inducit, causa proinde potior est (atenus etiam Augustini rationibus) omnis culpæ, quam femina committit.

CAPUT XVI.

Incestus, & gravis malitia illius.

138 Incestus est copula carnalis extra matrimonium habita cum cognata, vel affine, intra gradus prohibitos.

Dicitur 1°. cum cognata, sive interim cognata sit cognatione carnali, quæ consanguinitas dicitur; sive cognatione spiritali, sive legali.

139 Dicitur 2°. intra gradus prohibitos, id est intra quos matrimonium prohibetur. Quales sunt omnes gradus consanguinitatis, sicut & affinitatis ex matrimonio contractæ, usque ad quartum gradum inclusive; ex copula extramatrimoniali, usque ad secundum, intra quos etiam matrimonium inter se contrahere prohibentur cognati cognatione spiritali, vel legali. Incestuosa proinde est talium inter se carnalis copula.

140 An etiam copula Confessarii, cum filia confessionis? Affirmant aliqui, esse incestum spirituales, quia can. omnes 30. q. 1. dicitur: Omnes quos in penitentia suscipimus, ita nostri sunt spirituales filii, sicut illi quos in baptismo suscipimus. Sed quamvis sint nostri spirituales filii, non eam tamen filiationem, de qua facti Canones agunt, dum de matrimonii agunt impedimentis: cum in cap. ult. de cogn. spir. Bonifacius VIII. declaret, ex nullo alio Sacramento spirituales oriri cognationem, quam ex baptismo & confirmatione. Ita ergo nostri sunt spirituales filii, sicut quos prædicatione, exhortatione, &c. à peccati statu ad statum gratiæ revocavimus. Ideo copula illa esse non videtur incestus, sed potius sacrilegium quoddam, dum Confessarius illam trahit ad peccatum, quam ex officio Patris spiritualis, Judicisque & Doctoris sacramentalis, à peccato revocare tenetur. Quam ob causam copula Confessarii cum filia confessionis fœdiorem quamdam & magis horrendam deformitatem habet, quam cum alia muliere.

141 Et si Confessarius in ipsa confessione, vel occasione aut prætextu illius, ex cognita v. g.

Tom. II.

per sacramentalem confessionem fragilitate penitentis in ista materia, ipsam sollicitaret ad turpia, cum eaque peccaret, gravius adhuc & magis immane sacrilegium committeret, assumendo Sacramentum ut medium ad peccatum. Quod adeo horribile est, ut penitens sollicitata (etiam si peccato non confesserit) Confessarium sollicitantem Ordinario denunciare teneatur. Imò sacrilegium Confessarius ille adhuc committeret, casu quo eam ad peccandum frequenter visiteret sub prætextu, quod curam haberet eam gubernandi ut penitentem suam. Id enim in Sacramenti redundaret irreverentiam, ut rectè Cardinalis de Lugo disput. 16. de penit. num. 355.

A fortiori Episcopus, vel Parochus, ex 142 justitia obligatus ad procurandum spirituale bonum, & averendum spirituale malum omnium suarum, cum iis carnaliter peccando enormiter ac specialiter peccaret contra officii sui debitum, curamque Episcopalem, vel Parochialem. Lugo ibidem n. 356.

Demonstranda superest gravitas malitiæ incestus. Quatuor istius gravitatis rationes proferit S. Thomas q. 154. a. 9. Prima est, quia naturaliter homo debet quamdam honorificentiam parentibus, & per consequens aliis consanguineis, qui ex istis parentibus de propinquo originem trahunt, in tantum quod apud Antiquos, ut Valerius Maximus refert, non erat fas filium cum patre balneari, ne se invicem conspicerent. Manifestum est autem, quod in actibus veneris maxime consistit quedam turpitudinis, honorificentia contraria. Unde de his homines verecundantur. Et ideo incongruum est quod commixtio venerea fiat talium personarum ad invicem. Et hæc causa videtur exprimi Levit. 18. ubi dicitur: "Mater tua est, non re- velabis turpitudinem ejus." Et idem postea dicitur de aliis.

Secunda ratio est, quia personas sanguine conjunctas necesse est ad invicem simul conversari. Unde si homines non arcerentur à conjunctione venerea, nimia opportunitas daretur hominibus venereæ commixtionis. Et sic animi hominum nimis mollescerent per luxuriam. Et ideo in veteri lege illa persona videtur specialiter prohibita esse, quas necesse est simul commorari.

Tertia ratio, quia per hoc impediretur multiplicatio amicorum. Dum enim homo uxorem extraneam accipit, junguntur illi quædam speciali amicitia omnes consanguinei uxoris, ac si essent consanguinei sui. Unde Augustinus dicit 15. de Civit. Dei: "Habita est ratio certissima charitatis, ut homines, quibus esset utilis atque honesta concordia, diversarum necessitudinum vinculis necerentur, nec unus in uno multas haberet, sed singula spargerentur in singulos."

Addit autem Aristoteles quartam rationem in 2. Politic. quia cum naturaliter homo consanguineam diligit, si adderetur amor, qui est ex commixtione venerea, fieret nimis urdor amoris, & maximum libidinis incentivum,

bb 2